

og i Forbindelse hermed hedder det videre Side 123 angaaende Husene:

„Her er ei længere nogen Fæstetvang tilstede. Vel har det uden Tvivl for 150 Aar siden været anderledes. Dette fremgaar af den ovenfor citerede Forordning af 21de Februar 1702, som ei blot nævner Gaarde, men og Huse, Boliger og Grunde, altsaa al i gammel Tid saakaldet Bondeskylde, — et Datum, der i den sidste Tid er mig meddelt af Professor Larsen“ o. s. v.

Misforstaaelsen falder strax i Øine, naar man læser den paagjældende Bestemmelse i Forordningen af 21de Febr. 1702 i Sammenhæng. Den lyder nemlig saaledes:

„III. For de øvrige Bønder, unge Karle og Bønder-Sønner, som ere fødte før den 25de Aug. 1699, enten det er paa Kongens, Geistliges eller Proprietærernes Gods, intet deraf i nogen Maade undtagen er og, til deres Forlettelse og desmere Opmuntring til Flittighed og Arbeide, Bornedrettigheden modereret i følgende Poster: 1) De Bønder, som med Hustru og Børn bebo Gaarde, Huse eller Boliger paa Kongens Gods i bemeldte Provindsler, hvor de ere fødte, eller unge Karle, som Gaarde, Huse eller Boliger have eller bekomme i Fæste og holde Bygningen forsvarlig vedlige efter Loven, item svare Skatterne efter Matrikulen og Landgilden efter Fordebogen i rette Tid og gjøre billigt og lovligt Hoveri eller give billige Hovningspenge, maa ikke mod deres Villie tages eller sættes fra Gaarden ei heller sættes til øde ubebygte Gaarde eller Grunde; men de skal nyde, bruge og beholde de Bøndergaarde, Huse eller Boliger, de nu besidde og i Brug have eller herefter i Fæste bekomme, med lige Ret og Frihed deres Livstid, ligesom andre frie Fæstebønder i de andre Provindsler, hvor de ikke ere Bornede“ o. s. v.

Det vil strax ses, at denne Bestemmelse ingenslunde, som af Indenrigsminister Wang

paastaet, angaar de tidligere Bornede eller gaar ud paa at sikkre dem for, at Bornedstabet's Ophævelse ei skulde betage dem deres Ret som Fæstere. Den angaar tværtimod dem, der som fødte før den 25de August 1699 skulde vedblive at være Bornede, og den gaar ud paa for dem at „moderere Bornedrettigheden“. Den indeholder følgende heller ikke noget til de forhenværende Bornede og deres Efterkommere givet Tilfagn om en for den hele Fremtid gjældende Ret til Livsfæste, som vilde være betydningssløst, naar man ikke forudsatte Fæstetvang. Den er tværtimod en midlertidig Bestemmelse, idet den som indeholdende en Moderation i Bornedrettigheden maatte falde bort samtidigt med denne ved den sidste Bornedes Død. Det ses af Lovstedet, hvad man ogsaa veed andetsteds fra, at Husbonden undertiden udnyttede den Bornedes Forpligtelse til „at antage Hus eller Gaard, som hans Husbond hannem paa sit eget forelægger,“ paa den Maade, at naar den Bornede havde opbygget og opdyrket den ene øde Gaard, blev han uden videre taget deraf og sat til en anden øde Gaard. Paa dette Uvæsen gjorde Forordningens Post III Nr. 1 en Ende ved at paahyde, at naar den Bornede engang havde overtaget Gaard, Hus eller Bolig, saa skulde han ikke mod sin Villie kunne sættes ud og anbringes paa en øde ubebygget Gaard eller Grund, men hvor han sad, skulde han kunne blive siddende sin Livstid paa samme Wilkaar som Fæstebønder i de Provindsler, hvor de ikke vare Bornede. At der ikke af denue midlertidige Bestemmelse til Bestyttelse for de Bornede, der vare pligtige at forblive paa Godset og kunde paatvinges Overtagelse af Gaard, Hus eller Bolig der, kan sluttes, at Gaarde, Huse og Boliger ogsaa kun paa Livstid kunde gives i Brug til Ikke-Bornede, for hvem det var en frivillig Sag om de vilde opholde sig paa Godset og der overtage Gaarde, Huse eller Boliger, er klart nok, og der kan saaledes ikke i Forordningen af 21de Februar 1702 Post III Nr. 1 søges noget Bevis for, at